

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра громадського здоров'я та нутриціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету
_____ Лариса БАЛЬ-ПРИЛИПКО
протокол засідання Вченої ради факультету
№ 10 від 04 червня 2026 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри громадського
здоров'я та нутриціології
протокол № 10 від 02 червня 2026 р.
Завідувач кафедри (в.о.)
_____ Олег ШВЕЦЬ

“РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП “Нутриціологія здорового харчування”
_____ Олег ШВЕЦЬ
«__02__» _____ червня _____ 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОСОМАТИКА**

Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність І9 «Громадське здоров'я»

Освітня програма «Нутриціологія здорового харчування»

Факультет харчових наук, нутриціології та управління якістю

Розробник: Альтанова Альона Борисівна, доцент кафедри громадського
здоров'я та нутриціології, к.п.н.

Опис навчальної дисципліни ПСИХОСОМАТИКА

(назва)

Предметом вивчення дисципліни є взаємозв'язок психіки та тілесного (фізичного, соматичного) здоров'я. Розглядаються класичні теорії та сучасні концепції психосоматичної патології, причини, механізм формування, особливості дослідження, категорії ризику, вплив на психіку психосоматичних та соматопсихічних розладів; також розглядається психологія тілесності як новий виток розвитку вчення про психосоматику. Дослідження тілесності є особливо актуальним для розуміння майбутніми фахівцями в сфері нутриціології розладів харчової поведінки.

Результати навчання за навчальною дисципліною:

знати:

- основні психологічні чинники ризику та антиризiku соматичних та психосоматичних захворювань;
- основні варіанти порушень когнітивних функцій та особистості при соматичних захворюваннях;
- принципи, методи та технології психокорекційної роботи з цими групами хворих.

вміти:

- володіти основними психодіагностичними методиками обстеження хворих;
- провести збір анамнестичних даних та психологічний аналіз даних історії хвороби та історії життя пацієнта;
- володіти основними психодіагностичними методиками обстеження хворих;
- провести збір анамнестичних даних та психологічний аналіз даних історії хвороби та історії життя пацієнта.

На вивчення дисципліни відводиться 150 год (5 кредитів). Лекційний курс налічує 15 год., на практичні заняття відведено 30 год., для самостійної роботи виділено 105 год. Вивчення дисципліни закінчується складанням іспиту в 6 семестрі.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	229 «Громадське здоров'я»	
Освітня програма	Нутриціологія здорового харчування	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показник навчальної дисципліни для денної та заочної форми навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	3	
Семестр	6	
Лекційні заняття	15 год	
Практичні, семінарські заняття	30 год	

Лабораторні заняття		
Самостійна робота	105 год	
Індивідуальні завдання	-	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3 години	

1. Мета, завдання, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Психосоматика» є

- розширити теоретичних уявлень про теорії та моделі виникнення психосоматичних розладів; поглибити розуміння психологічних особливостей осіб з соматичними розладами; формувати практичні навички психодіагностики та психотерапії психосоматичних розладів;
- ознайомлення студентів із психологічними особливостями людини, що страждає на хронічні соматичні захворювання; вивчення ролі спадковості і умов довкілля у формуванні психічних і психофізіологічних властивостей людини, інтелектуальних здібностей, прояву девіантної поведінки і психічних розладів.

Завдання вивчення дисципліни «Психосоматика»:

- вивчення психологічних особливостей осіб з психосоматичними розладами;
- оволодіння навичками психодіагностики психосоматичних розладів;
- ознайомлення студентів із специфікою психокорекції психосоматичних та соматопсихічних розладів;
- ознайомлення студентів із психологічними особливостями людини, що страждає на хронічні соматичні захворювання; вивчення ролі спадковості і умов довкілля у формуванні психічних і психофізіологічних властивостей людини, інтелектуальних здібностей, прояву девіантної поведінки і психічних розладів.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню

- Психічне здоров'я
- Психологія здоров'я
- Основи здорового способу життя
- Промоція здоров'я
- Латинська мова та медична термінологія;
- Детермінанти здоров'я та основи профілактики (Університетська освіта)

Набуття компетентностей:

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні оволодіти такими **компетентностями**:

інтегральна:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі професійної діяльності або навчання у сфері громадського здоров'я, що передбачає застосування теорій та методів громадського здоров'я і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК 4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК 6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

ЗК 7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 9. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

спеціальні компетентності (СК):

СК 1. Здатність критично осмислювати та застосовувати сучасні теорії, концепції, принципи, методи, методики та технології сфери громадського здоров'я.

СК 2. Здатність здобувати нові знання у сфері громадського здоров'я та інтегрувати їх з уже наявними.

СК 4. Здатність оцінювати ризики виникнення та перебігу найбільш поширених захворювань та фактори, що на них впливають, а також оцінювати вплив різних детермінант на здоров'я населення.

СК 5. Здатність використовувати у професійній діяльності сучасні теорії, методи соціальних наук та наук про здоров'я.

СК 8. Здатність формувати і вдосконалювати у інших осіб спеціальні знання і навички у сфері громадського здоров'я.

СК 9. Здатність застосовувати основні підходи та методи попередження і контролю фізичних, хімічних, біологічних, радіаційних та інших загроз для здоров'я і безпеки населення.

СК 12. Здатність використовувати на практиці системи моніторингу і оцінки ефективності інтервенцій, програм та політик в громадському здоров'ї.

СК 13. Здатність впроваджувати, засновані на доказах стратегії, політики та інтервенції громадського здоров'я із залученням зацікавлених сторін.

Програмні результати навчання (ПРН), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти з курсу «Психосоматика»

ПРН 1. Володіти категоріальним та методологічним апаратом сфери громадського здоров'я, використовувати відповідні методи та інструменти у професійній діяльності.

ПРН 2. Критично осмислювати факти, аналізувати та узагальнювати інформацію у професійній сфері.

ПРН 3. Приймати ефективні рішення з урахуванням цілей, ресурсів, законодавчих обмежень.

ПРН 5. Знати та застосовувати основні методи підтримки здорового способу життя та рухової активності.

ПРН 9. Планувати і здійснювати прикладні дослідження у сфері громадського здоров'я, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.

2. Програма та структура навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	тижні	усього	лек.	пр.	лаб.	інд.	сам.р.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Загальні теоретичні, методологічні та історичні аспекти психосоматики та психології соматично хворих як галузі клінічної психології							
Тема 1. Вступ до психосоматики та психосоматології. Взаємозв'язок психіки та здоров'я. Основні психологічні чинники	1	10	1	2			7

здоров'я. Психосоматичний підхід у медицині. Механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу						
Тема 2. Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології. Історія розвитку, напрями досліджень та задачі психосоматики. Внутрішня картина здоров'я. Внутрішня картина хвороби. Вплив хронічної хвороби на психіку. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях	2	10	1	2		7
Тема 3. Етапи розвитку психосоматичних ідей. Психосоматична патологія, класичні теорії та сучасні концепції. Теорія стресу в психосоматиці. Психологія травми у психосоматиці	3	10	1	2		7
Тема 4. Психологічна діагностика психосоматичних захворювань. Основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Соматизовані психічні порушення	4	10	1	2		7
Тема 5. Чинники, що впливають на розвиток психосоматичних патологій. Емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини. Психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі	5	10	1	2		7
Тема 6. Вплив соціального фактору на виникнення психосоматичних розладів. Соціально-психологічний генезис психосоматичних розладів здоров'я у дисфункціональній сім'ї. Психосоматика сімейних відносин та подружніх пар.	6	10	1	2		7
Тема 7. Проблема психосоматичного розвитку в дитячому віці: підходи та методи дослідження. Якість прихильності дитини до матері як фактор розвитку психосоматичних розладів у дітей. Особливості дитячих психосоматичних розладів та специфіка психологічної допомоги дітям та підліткам із соматичними захворюваннями.	7	10	1	2		7
Тема 8. Психосоматичні прояви психологічних порушень у дітей, що пережили психотравмуючу ситуацію. Психосоматичні розлади у дітей у сім'ях з різними стилями сімейного виховання. Етичні аспекти досліджень в клініці соматично хворих. Етичні моделі стосунків пацієнта з лікарем. Модульна контрольна робота №1	8	10	1	2		7
Разом за змістовим модулем 1		80	8	16		56

Змістовий модуль 2. Спеціальні теоретичні та прикладні аспекти психосоматики та соматопсихології							
Тема 9. Психосоматичні та соматопсихічні ознаки хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем	9	10	1	2			7
Тема 10. Виявлення та оцінка психосоматичних взаємозв'язків у клініці внутрішніх хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем	10	10	1	2			7
Тема 11. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем. Особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади. Психологічний супровід при психовегетативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю	11	10	1	2			7
Тема 12. Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях. Основні задачі клініко-психологічних інтервенцій	12	10	1	2			7
Тема 13. Дослідження засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах. Основні психокорекційні методи та критерії оцінки ефективності психокорекційних програм. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату	13	10	1	2			7
Тема 14. Психологічний супровід психосоматичних хворих. Позитивна психотерапія як метод супроводу. Причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики. Проблема хронічного болю в психосоматиці	14	10	1	2			7
Тема 15. Психологія тілесності як нова галузь традиційної психосоматики. Теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності. Спотворення образу фізичного Я у хворих на ожиріння та нервову анорексію. Психічні особливості хворих із вродженими і набутими вадами. Модульна контрольна робота №2	15	10	1	2			7
Разом за змістовим модулем 2		70	7	14			49
Разом за курсом		150	15	30			105

3. Теми лекцій

№ зан.	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. Загальні теоретичні, методологічні та історичні аспекти психосоматики та психології соматично хворих як галузі клінічної психології		
1	Вступ до психосоматики та психосоматології. Взаємозв'язок психіки та здоров'я. Основні психологічні чинники здоров'я. Психосоматичний підхід у медицині. Механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології. Історія розвитку, напрями досліджень та задачі психосоматики. Внутрішня картина здоров'я. Внутрішня картина хвороби. Вплив хронічної хвороби на психіку. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях	2
2	Етапи розвитку психосоматичних ідей. Психосоматична патологія, класичні теорії та сучасні концепції. Теорія стресу в психосоматиці. Психологія травми у психосоматиці Психологічна діагностика психосоматичних захворювань. Основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Соматизовані психічні порушення	2
3	Чинники, що впливають на розвиток психосоматичних патологій. Емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини. Психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі Вплив соціального фактору на виникнення психосоматичних розладів. Соціально-психологічний генезис психосоматичних розладів здоров'я у дисфункціональній сім'ї. Психосоматика сімейних відносин та подружніх пар.	2
4	Проблема психосоматичного розвитку в дитячому віці: підходи та методи дослідження. Якість прихильності дитини до матері як фактор розвитку психосоматичних розладів у дітей. Особливості дитячих психосоматичних розладів та специфіка психологічної допомоги дітям та підліткам із соматичними захворюваннями Психосоматичні прояви психологічних порушень у дітей, що пережили психотравмуючу ситуацію. Психосоматичні розлади у дітей у сім'ях з різними стилями сімейного виховання. Етичні аспекти досліджень в клініці соматично хворих. Етичні моделі стосунків пацієнта з лікарем	2
Змістовий модуль 2. Спеціальні теоретичні та прикладні аспекти психосоматики та соматопсихології		
5	Психосоматичні та соматопсихічні ознаки хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем Виявлення та оцінка психосоматичних взаємозв'язків у клініці внутрішніх хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем	2
6	Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем. Особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади. Психологічний супровід при психовегетативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях. Основні задачі клініко-психологічних інтервенцій	2
7	Дослідження засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах. Основні психокорекційні методи та критерії оцінки	2

	ефективності психокорекційних програм. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату Психологічний супровід психосоматичних хворих. Позитивна психотерапія як метод супроводу. Причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики. Проблема хронічного болю в психосоматиці	
8	Психологія тілесності як нова галузь традиційної психосоматики Теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності. Спотворення образу фізичного Я у хворих на ожиріння та нервову анорексію. Психічні особливості хворих із вродженими і набутими вадами	1
Разом лекційних годин		15

4. Теми практичних занять

№ зан.	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. <i>Загальні теоретичні, методологічні та історичні аспекти психосоматики та психології соматично хворих як галузі клінічної психології</i>		
1	Вступ до психосоматики та психосоматології. Взаємозв'язок психіки та здоров'я. Основні психологічні чинники здоров'я. Психосоматичний підхід у медицині. Механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу	2
2	Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології. Історія розвитку, напрями досліджень та задачі психосоматики. Внутрішня картина здоров'я. Внутрішня картина хвороби. Вплив хронічної хвороби на психіку. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях	2
3	Етапи розвитку психосоматичних ідей. Психосоматична патологія, класичні теорії та сучасні концепції. Теорія стресу в психосоматиці. Психологія травми у психосоматиці	2
4	Психологічна діагностика психосоматичних захворювань. Основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Соматизовані психічні порушення	2
5	Чинники, що впливають на розвиток психосоматичних патологій. Емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини. Психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі	2
6	Вплив соціального фактору на виникнення психосоматичних розладів. Соціально-психологічний генезис психосоматичних розладів здоров'я у дисфункціональній сім'ї. Психосоматика сімейних відносин та подружніх пар.	2
7	Проблема психосоматичного розвитку в дитячому віці: підходи та методи дослідження. Якість прихильності дитини до матері як фактор розвитку психосоматичних розладів у дітей. Особливості дитячих психосоматичних розладів та специфіка психологічної допомоги дітям та підліткам із соматичними захворюваннями	2
8	Психосоматичні прояви психологічних порушень у дітей, що пережили психотравмуючу ситуацію. Психосоматичні розлади у дітей у сім'ях з різними стилями сімейного виховання. Етичні аспекти досліджень в клініці соматично хворих. Етичні моделі стосунків пацієнта з лікарем	2
Змістовий модуль 2. <i>Спеціальні теоретичні та прикладні аспекти психосоматики та соматопсихології</i>		

9	Психосоматичні та соматопсихічні ознаки хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем	2
10	Виявлення та оцінка психосоматичних взаємозв'язків у клініці внутрішніх хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем	2
11	Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем. Особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади. Психологічний супровід при психовегетативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю	2
12	Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях. Основні задачі клініко-психологічних інтервенцій	2
13	Дослідження засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах. Основні психокорекційні методи та критерії оцінки ефективності психокорекційних програм. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату	2
14	Психологічний супровід психосоматичних хворих. Позитивна психотерапія як метод супроводу. Причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики. Проблема хронічного болю в психосоматиці	2
15	Психологія тілесності як нова галузь традиційної психосоматики. Теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності. Спотворення образу фізичного Я у хворих на ожиріння та нервову анорексію. Психічні особливості хворих із вродженими і набутими вадами	2
Разом годин практичних занять		30

5. Теми самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1. <i>Загальні теоретичні, методологічні та історичні аспекти психосоматики та психології соматично хворих як галузі клінічної психології</i>		
1	Вступ до психосоматики та психосоматології. Взаємозв'язок психіки та здоров'я. Основні психологічні чинники здоров'я. Психосоматичний підхід у медицині. Механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу	7
2	Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології. Історія розвитку, напрями досліджень та задачі психосоматики. Внутрішня картина здоров'я. Внутрішня картина хвороби. Вплив хронічної хвороби на психіку. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях	7
3	Етапи розвитку психосоматичних ідей. Психосоматична патологія, класичні теорії та сучасні концепції. Теорія стресу в психосоматиці. Психологія травми у психосоматиці	7
4	Психологічна діагностика психосоматичних захворювань. Основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Соматизовані психічні порушення	7
5	Чинники, що впливають на розвиток психосоматичних патологій. Емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини. Психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі	7
6	Вплив соціального фактору на виникнення психосоматичних розладів. Соціально-психологічний генезис психосоматичних розладів здоров'я у	7

	дисфункціональній сім'ї. Психосоматика сімейних відносин та подружніх пар.	
7	Проблема психосоматичного розвитку в дитячому віці: підходи та методи дослідження. Якість прихильності дитини до матері як фактор розвитку психосоматичних розладів у дітей. Особливості дитячих психосоматичних розладів та специфіка психологічної допомоги дітям та підліткам із соматичними захворюваннями	7
8	Психосоматичні прояви психологічних порушень у дітей, що пережили психотравмуючу ситуацію. Психосоматичні розлади у дітей у сім'ях з різними стилями сімейного виховання. Етичні аспекти досліджень в клініці соматично хворих. Етичні моделі стосунків пацієнта з лікарем	7
	Змістовий модуль 2. <i>Спеціальні теоретичні та прикладні аспекти психосоматики та соматопсихології</i>	
9	Психосоматичні та соматопсихічні ознаки хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем	7
10	Виявлення та оцінка психосоматичних взаємозв'язків у клініці внутрішніх хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем	7
11	Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем. Особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади. Психологічний супровід при психоvegetативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю	7
12	Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях. Основні задачі клініко-психологічних інтервенцій	7
13	Дослідження засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах. Основні психокорекційні методи та критерії оцінки ефективності психокорекційних програм. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату	7
14	Психологічний супровід психосоматичних хворих. Позитивна психотерапія як метод супроводу. Причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики. Проблема хронічного болю в психосоматиці	7
15	Психологія тілесності як нова галузь традиційної психосоматики. Теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності. Спотворення образу фізичного Я у хворих на ожиріння та нервову анорексію. Психічні особливості хворих із вродженими і набутими вадами	7
	Разом годин самостійної роботи	105

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- екзамен;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- командні проекти;
- реферати, есе;
- презентації та виступи.

7. Методи навчання

- словесний метод (лекція, пояснення, дискусія, співбесіда тощо);
- метод практико-орієнтованого навчання (практичні заняття);

- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
- самостійна робота (виконання завдань);
- тренінг практичних навичок, диспут,
- брейнстремінг, проблемний виклад, сторітелінг.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Загальні теоретичні, методологічні та історичні аспекти психосоматики та психології соматично хворих як галузі клінічної психології		
Практична 1. Вступ до психосоматики та психосоматології. Взаємозв'язок психіки та здоров'я. Основні психологічні чинники здоров'я. Психосоматичний підхід у медицині. Механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу	Мати поняття про хворобу, симптоми, синдроми, діагноз та прогноз хвороби; Розуміти сутність профілактичної парадигми в сучасній медицині; Розуміти особливості первинної, вторинної, третинної профілактики; Застосовувати психологічні засади та фактори профілактичної роботи; знати основні принципи та положення Європейської Хартії зі зміцнення здоров'я; Вміти пояснювати взаємозв'язок психіки та здоров'я; Аналізувати механізми формування психосоматичних розладів з позиції біопсихосоціального підходу;	5
Самостійна робота 1.	Аналізувати основні психологічні чинники здоров'я: 1) поведінкові фактори, 2) емоційні патерни, 3) когнітивні чинники, 4) соціальна підтримка, 5) демографічні фактори, 6) особливості копінг-поведінки, 7) вживання та зловживання речовинами, 8) види поведінки, що сприяють здоров'ю, 9) дотримання правил з підтримання здоров'я та прихильність до них, 10) стресори, 11) життя з хворобою; Знати диференціацію понять «психосоматика» та «психосоматологія», «психосоматичні» та «соматопсихічні» ознаки хвороб; Застосовувати психосоматичний підхід у медицині	7
Практична 2. Психологія соматично хворих як галузь клінічної психології.	Знати визначення психології соматично хворих як галузі клінічної психології, яка вивчає психологічну структуру порушень когнітивних функцій, особистості, соціального функціонування хворих на	5

Історія розвитку, напрями досліджень та задачі психосоматики. Внутрішня картина здоров'я. Внутрішня картина хвороби. Вплив хронічної хвороби на психіку. Порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях	соматичні розлади для вирішення питань діагностики, лікування та профілактики цих захворювань; знати історію розвитку вітчизняної та закордонної психології соматично хворих; Знати історію розвитку вітчизняної та закордонної психології соматично хворих: роботи Р.О. Лурія, Б.В. Зейгарнік, В.В. Ніколаєвої, Б.Д. Карвасарського; Знати напрями досліджень в психосоматиці: психодіагностичний, психокорекційний, профілактичний; знати задачі психосоматики як дисципліни: 1) вивчення чинників ризику та антиризиків виникнення соматичних захворювань; 2) вивчення змін особистості та когнітивних функцій хворих; 3) визначення особливостей соціального функціонування та якості життя; 4) психологічні основи профілактичної медицини; 5) психологічні чинники формування здорового стилю життя населення; 6) психологічна допомога соматично хворим;	
Самостійна робота 2.	Знати основні психологічні складники внутрішньої картини здоров'я (ВКЗ) та її формування; характеристики позитивної ВКЗ; критерії діагностики внутрішньої картини здоров'я; типи ВКЗ. Знати поняття «внутрішня картина хвороби»; Вміти характеризувати різні типи ставлення пацієнтів до свого захворювання; порушення когнітивних функцій при різних соматичних захворюваннях; Аналізувати функції внутрішньої картини здоров'я (О.С. Лісова); Розуміти вплив хронічної хвороби на психіку; Розрізняти варіанти реакції хворого на хворобу	7
Практична 3. Етапи розвитку психосоматичних ідей. Психосоматична патологія, класичні теорії та сучасні концепції. Теорія стресу в психосоматиці. Психологія травми у психосоматиці	Знати основні концепції психосоматичних захворювань: психоаналітичні концепції (Фрейд, Данбар, Александер); антропологічна концепція (Вайсеккер); інтегративні моделі; концепція алекситимії; концепція профілю особистості; теорія стресу; нейрофізіологічний напрям; психоендокринний, психоімунний напрями та ін.; Знати етапи розвитку психосоматичних ідей; Аналізувати класичні теорії та сучасні концепції;	5
Самостійна робота 3.	Розуміти сутність психосоматичної патології; Розуміти психологію травми у психосоматиці; Знати види стресу, стресорні фактори, стадії стресу; механізм дії стресу; Знати діагностику, клініку та профілактику стресових станів; Вміти характеризувати прояви біологічного, емоційного та психологічного стресу; зміну поведінкових реакцій при стресі; Розуміти зміну інтелектуальних процесів та емоційних проявів при стресі.	7

	Розуміти шляхи виходу із психологічного стресу	
Практична 4. Психологічна діагностика психосоматичних захворювань. Основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих. Соматизовані психічні порушення	Знати основні підходи, принципи та методи психологічної діагностики психосоматичних хворих; Вміти характеризувати методи діагностики: спостереження, клінічне інтерв'ю, структуроване інтерв'ю (бесіда), психологічне тестування (опитувальники); анкетування, психодіагностичний метод, метод аналізу продуктів діяльності людини, метод психологічного аналізу історії життя та хвороби пацієнта; Розуміти роль анамнезу в психосоматиці;	5
Самостійна робота 4.	Розуміти психодіагностичний метод як основний метод дослідження, специфіку його застосування у хворих на соматичні розлади; Розуміти та пояснювати основні принципи і підходи до досліджень: 1) принцип розвитку; 2) комплексності; 3) структурності; 4) особистісного підходу; 5) індивідуалізації; 6) психофізіологічного аналізу. Знати алгоритм діагностики у психосоматиці; Вміти характеризувати соматизовані психічні порушення	7
Практична 5. Чинники, що впливають на розвиток психосоматичних патологій. Емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини. Психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі	Знати чинники, що впливають розвиток психосоматичних патологій;	5
Самостійна робота 5.	Аналізувати емоції негативні та позитивні, їх вплив на здоров'я людини; Розуміти психосоматичні взаємини при хронічній емоційній напрузі	7
Практична 6. Вплив соціального фактору на виникнення психосоматичних розладів. Соціально-психологічний генезис психосоматичних розладів здоров'я у дисфункціональній сім'ї. Психосоматика сімейних відносин та подружніх пар.	Знати соматоформні та дисоціативні (конверсійні) розлади; Вміти пояснювати соціально-психологічний генезис психосоматичних розладів здоров'я у дисфункціональній сім'ї; Аналізувати вплив соціального фактору на виникнення психосоматичних розладів;	5

Самостійна робота 6.	Вміти характеризувати психосоматику сімейних відносин та подружніх пар	7
Практична 7. Проблема психосоматичного розвитку в дитячому віці: підходи та методи дослідження. Якість прихильності дитини до матері як фактор розвитку психосоматичних розладів у дітей. Особливості дитячих психосоматичних розладів та специфіка психологічної допомоги дітям та підліткам із соматичними захворюваннями	Знати підходи та методи дослідження психосоматичного розвитку дітей; Розуміти залежність розвитку психосоматичних розладів у дітей від якості прихильності дитини до матері;	5
Самостійна робота 7 .	Знати особливості дитячих психосоматичних розладів; Вміти характеризувати психологічну допомогу дітям та підліткам із соматичними захворюваннями, знати її специфіку	7
Практична 8. Психосоматичні прояви психологічних порушень у дітей, що пережили психотравмуючу ситуацію. Психосоматичні розлади у дітей у сім'ях з різними стилями сімейного виховання. Етичні аспекти досліджень в клініці соматично хворих. Етичні моделі стосунків пацієнта з лікарем	Знати етичні моделі стосунків пацієнта з лікарем: 1) модель Гіппократа, 2) модель Парацельса, 3) деонтологічна модель, 4) біоетична модель; знати психосоматичні прояви психологічних порушень у дітей, що пережили психотравмуючу ситуацію;	5
Самостійна робота 8 .	Розуміти кореляцію між стилем сімейного виховання та ймовірністю виникнення психосоматичних розладів у дітей; Застосовувати етичні аспекти досліджень у клініці соматично хворих	7
Модульна контрольна робота 1.		10
Всього за модулем 1		106
Модуль 2.		
Практична 9. Психосоматичні та соматопсихічні ознаки	Знати сучасні підходи до проблеми психосоматичних та соматопсихічних розладів; психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем;	5

хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань серцево-судинної та дихальної систем	Знати психологічні особливості хворих на гіпертонію, інфаркт міокарда, бронхіальну астму;	
Самостійна робота 9.	Розуміти психосоматичні причини гіпертонічної та гіпотонічної хвороби, кардіофобічного неврозу і порушення серцевого ритму; психологічні умови розвитку підвищеного артеріального тиску у підлітків; синдром гіпервентиляції у хворих на бронхіальну астму; Розрізняти соматопсихічні та психосоматичні ознаки хвороб	7
Практична 10. Виявлення та оцінка психосоматичних взаємозв'язків у клініці внутрішніх хвороб. Психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем	Аналізувати психосоматичні аспекти захворювань травної, сечової та репродуктивної систем; Знати психологічні особливості хворих на виразкову хворобу шлунку і 12-палої кишки, виразковий коліт, закрепи, емоційну діарею, «синдром подразненої кишки», хворобу Крона, порушення ковтання;	5
Самостійна робота 10.	Вміти характеризувати психосоматику гінекологічних захворювань та функціональних сексуальних порушень: порушення менструального циклу, безпліддя та психосоматичні аспекти гетерологічного і екстракорпорального запліднення, предменструальний синдром, психосоматичні захворювання, пов'язані з репродуктивною функцією жінки; Вміти описувати картину особистості при психосоматичних гінекологічних порушеннях, при функціональних сексуальних порушеннях	7
Практична 11. Психологічні особливості хворих на основні психосоматичні розлади. Психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем. Особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади. Психологічний супровід при психовегетативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю	Аналізувати психосоматичні аспекти захворювань ендокринної та імунної систем; Знати психологічні особливості хворих на цукровий діабет та причину цього захворювання з точки зору психосоматики; знати типи цукрового діабету; Знати психологічний статус хворого та психосоматичні причини при тиреотоксикозі та гіпертиреозі;	5
Самостійна робота 11.	Розуміти особливості психічних якостей і супроводу хворого при психовегетативному синдромі, депресії, інфекційних захворюваннях та головному болю	7

	Розуміти сутність проблеми соматизованої депресії Розуміти особливості соматичних захворювань у хворих на психічні розлади, особливості їх психодіагностики та психокорекції	
Практична 12. Особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях. Основні задачі клініко-психологічних інтервенцій	Знати особливості психотерапії та психокорекції при психосоматичних захворюваннях; Знати: основні задачі клініко-психологічних інтервенцій: профілактика, лікування, реабілітація та розвиток; Розуміти особливості реалізації психокорекційних програм в клініці соматично хворих, необхідність інтердисциплінарного підходу до реабілітації пацієнтів з соматичною патологією;	5
Самостійна робота 12.	Вміти характеризувати і застосовувати сугестивну психотерапію, методи і техніки самонавіювання, психосинтез, терапію, сфокусовану на рішенні, позитивну психотерапію, гештальт-терапію, когнітивно-поведінкову психотерапію, символдраму (метод кататимного переживання образів), транзактний аналіз, арт-терапію, тонотерапію, креативну візуалізацію, психодраму, танцювально-рухову терапію, тілесно-орієнтовану психотерапію, сімейну психотерапію, НЛП	7
Практична 13. Дослідження засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах. Основні психокорекційні методи та критерії оцінки ефективності психокорекційних програм. Психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату	Знати можливості засобів і методів психосоматичної регуляції в сучасних оздоровчих системах; Вміти характеризувати основні психокорекційні методи: когнітивний, поведінковий, психодинамічний, гуманістичний, тілесно орієнтований, гештальттерапія та ін., релаксаційні техніки; Використовувати критерії оцінки ефективності психокорекційних програм;	5
Самостійна робота 13.	Вміти проводити профілактику суїцидальної поведінки у соматично хворих, психологічну допомогу сім'ям, в яких є хворий на хронічне соматичне захворювання, психологічну допомогу пацієнтам з негативним прогнозом перебігу захворювання; Розуміти психосоматичні аспекти захворювань шкіри та опорно-рухового апарату; Знати психологічні особливості хворих на ревматоїдний артрит, ревматичні порушення м'яких тканин, остеохондроз нейродерматит.	7

Практична 14. Психологічний супровід психосоматичних хворих. Позитивна психотерапія як метод супроводу. Причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики. Проблема хронічного болю в психосоматиці	Знати особливості психологічного супроводу психосоматичних хворих за методом позитивної психотерапії Пезешкіана; Аналізувати проблему хронічного болю, психологічні методи об'єктивізації больових відчуттів, проблему психалгій;	5
Самостійна робота 14.	Вміти описувати картину особистості при онкології молочної залози та матки; Розуміти причини онкологічних захворювань та їх патогенез з точки зору психосоматики.	7
Практична 15. Психологія тілесності як нова галузь традиційної психосоматики Теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності. Спотворення образу фізичного Я у хворих на ожиріння та нервову анорексію. Психічні особливості хворих із вродженими і набутими вадами	Знати сучасні теоретико-методологічні підходи до розгляду феномену тілесності; Вміти пояснювати ожиріння та нервову анорексію через психологічний чинник – спотворення образу фізичного Я у хворих; Розрізняти психосоматичні особливості особистості при нервовій анорексії, булімії, ожирінні	5
Самостійна робота 15.	Знати типологію реакцій на вади зовнішності Аналізувати найбільш поширені поведінкові стратегії людей із дефектами зовнішності. Вміти диференціювати психологічні групи пацієнтів, які звертаються за допомогою до пластичних хірургів. Знати психологічні та психіатричні аспекти реконструктивної хірургії	7
Модульна контрольна робота 2.		10
Всього за модулем 2		94
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Екзамен	30	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна та результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	

0-59	незадовільно	не зараховано
------	--------------	---------------

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів їх здачі без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається виключно із дозволу лектора за наявності поважних причин: лікарняний тощо.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування з будь якого джерела чи пристрою під час контрольних робіт, екзаменів, виконання тестів тощо заборонено. Реферати повинні мати відповідні посилання на використану літературу та список використаних джерел.
Політика щодо відвідування:	Відвідування усіх видів занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн форматі виключно за погодженням із деканом факультету).

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5474>;
- конспект лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні

Дідковська Л. І. Психосоматика : основи психодіагностики та психотерапії. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2020. 264 с.

Савенкова І. І. Клінічна психологія: навчальний посібник. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2018. 302 с.

Середа І. В. С Основи психосоматики : навчально-методичний посібник для самостійної роботи студентів з курсу за змішаною формою навчання / І. В. Середа. Миколаїв : Видавець Румянцева Г. В., 2022. 156 с.

Мозгова Г.П., Ханецька Т.І., Якимчук О.І. Психосоматика: психічне, тілесне, соціальне. Хрестоматія: Навчальний посібник. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 383 с.

Грицюк І.М. Основи психосоматики: методичні матеріали для студентів спеціальності «Практична психологія». Луцьк : Вежа-Друк, 2016. 27 с.

Медична психологія : підруч. ; за заг. ред. докт. мед. наук, проф. І. Д. Спіріної. Дніпро: ЛІРА, 2022. 300 с.

Козак Г. та ін. Психологія тілесності: теорія і практика : навч.-метод. посіб. / Галина Анатоліївна Козак, Людмила Іванівна Магдисюк. Луцьк : Вежа-Друк. 2025. 304 с.

Хлівна О. М. Психологія тілесності : навч.-метод. посіб. – Луцьк : Вежа-Друк. – 2022. – 192 с.

Львіна Н.М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 163 с.

Савенкова І. І. Методичні рекомендації до практичних занять та виконання самостійної роботи з навчальної дисципліни «Психосоматика» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 053 Психологія спеціалізації «Клінічна та реабілітаційна психологія». Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2022. 48 с.

Савенкова І. І. Патопсихологія: навчально-методичний посібник. Миколаїв: Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського, 2017. 160 с.

Савенкова І. І. Хронопсихологічне прогнозування психосоматичного стану осіб із особливими потребами: [монографія]. Київ : Київський ун-т ім. Б. Грінченка, 2018. 437 с.

Бондарчук О. М. Психологічний аналіз феномена образу тіла. Філософія науки та наукова техніка. 2017. № 22(2). С. 191-201.

Туруніна О. Л. Психологія травмуючих ситуацій. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2017. 322 с.

Допоміжні

Психосоматика: основи психодіагностики та психотерапії: навчальний посібник: [для вищих навчальних закладів] / Л. І. Дідковська. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 264 с.

Максименко С. Д. Психологічна допомога тяжким соматичним хворим: Навчальний посібник. Київ: Інститут психології імені Г.С. Костюка АПН України, Ніжин: Міланік, 2007. 115 с.

Шмаргун В. М. Психосоматичні особливості в інтелектуальному розвитку дітей: [монографія] / В. М. Шмаргун. – К.: Університет „Україна”, 2009. – 471с.

Психологія соматично хворих: Навчально-методичний комплекс для студентів зі спеціальності «Психологія» / Укладачі: Шестопалова Л.Ф. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2011. 41 с.

Хомуленко Т. Б. Основи психосоматики / навч.–метод. посібник. Вінниця : Нова Книга, 2009. 120 с.

Чабан О.С. Психосоматическая медицина. Тернопіль: Медкнига, 2014. 94 с.

Федосова Л. О. Клінічна психологія : навч. посіб. / Л. О. Федосова. К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. 248 с.

Бежук, Ю. М., & Винник, М. І. (2010). Дослідження особистості та механізмів виникнення у хворих на соматизований розлад. Експериментальна і клінічна медицина. 122–125.

Коваленко, В. М., & Корнацький, В. М. (Eds.). (2015). Стрес і хвороби системи кровообігу : посіб. Київ.

Коломаченко, В. И., Кривобок, В. И., Фесенко, В. С. (2010). Передопераційна та післяопераційна тривожність в ортопедичних пацієнтів: кореляція з біохімічними стрес-маркерами. Український вісник психоневрології, 18(2), 52–56.

Москаль, О. М. (2017). Психологічний статус хворих при гепатогенних виразкових ураженнях шлунково-дванадцятипало-кишкової ділянки травного тракту. Науковий вісник Ужгородського університету, Серія «Медицина», (1), 62–67.

Федюк, Т. М., & Корчакова, Н. В. (2015). Особливості розвитку самооцінки у процесі соціалізації дітей з вадами слуху. Збірник наукових праць РДГУ. Психологія: Реальність і Перспективи, (4), 264–267.

Чемич, М. Д., Чайка, І. С., Чемич, О. М., Ільїна, Н. І. (2016). Когнітивні та психологічні порушення у хворих на хронічні вірусні гепатити В і С. *Гепатологія*, (3), 43–50.

Чопей, К. І. (2011). Психологічні особливості у хворих на неспецифічний виразковий коліт. *Науковий вісник Ужгородського університету, Серія «Медицина»*, (40), 190–194.

Чухрій, І. В. (2017). Особливості розвитку образу тіла у осіб з порушенням функцій опорно-рухового апарату. *Психологічний часопис*, (5), 163–174.

Наказ Міністерства охорони здоров'я від 15.04.2008 № 199 “Про затвердження Порядку застосування методів психологічного та психотерапевтичного впливу”

Гуменюк О. Є. Психологія Я-концепції: Навчальний посібник. Тернопіль: Економічна думка, 2004. 310 с.

Рибалка В. В. Особистісно центроване консультування клієнтів із патогенною психодинамічною неконгруентністю: метод. посіб. Київ: Ін-т психології ім. Г. С. Костюка, 2005. 58 с.

Психіатрія. / За ред. проф. О. К. Напрєєнка. Київ.: Здоров'я, 2001. 584 с.

Тохтаміш О.М., Соколовська І.С. Застосування методики ескалації тактильного контакту у психологічному супроводі дітей з гіперактивністю та порушенням поведінки / *Основи соціальної педіатрії: Навчально-методичний посібник: у 2-х т. / За редакцією Мартинка В.Ю. Т.2.* К.: ФОП Верес О.І., 2016. с. 231-234. URL: <https://sites.google.com/site/psihologaleksandrtohtamys/avtorski-statti-ta-publikaciie>

Кравченко О. Соціокультурний вплив на формування образу тіла. *Наукові записки НаУКМА. Психологічні науки*. 2016. №182, С.75-80.

Гавенко В. Л., Вітенко І. С., Самардакова Г. О. Практикум з медичної психології. Харків: Регіон-інформ, 2002. 248.

Загальна та медична психологія (практикум) під ред. І. Д. Спіріної, І. С. Вітенко.- Дніпропетровськ: Арт-Прес, 2002. 175с.

Сорокіна О.А. Вплив епілепсії на життя хворого: дослідження за допомогою автобіографічного методу. *Практична психологія та соціальна робота*. 2002. №2. С. 50-52.

Сміян І. С., Волянська Л. А., Бурбела Е. І та ін. Проблема тривожності як складова частина етіопатогенезу хронічної патології. *Педіатрія, акушерство та гінекологія*. 2009.

Філіппов М. М. Психофізіологія людини : навч. посіб. Київ : МАУП, 2003. 136 с.

Фурдуй Ф. Стрес і здоров'я. Кишинів : Штінца, 2010. 240 с.

Христич Т.М., Бабінець Л.С., Гонцарюк Д.О. Гастроентерологія: психосоматичні аспекти перебігу захворювань шлунково-кишкового тракту в практиці інтерніста та сімейного лікаря: навчально-методичний посібник/ Т.Н. Христич, Л.С. Бабінець, Д.О. Гонцарюк. Чернівці: БДМУ, 2014. 128 с.

Довідник сімейного лікаря з питань психосоматики / Н.О.Марута, В.І.Коростій, Г.М. Кожина та інші. К.: «Здоров'я», 2012. 384 с.

Savenkova I. I. Psychosomatics: [tutorial] / I. I. Savenkova. Mykolaiv : Mykolaiv V.O. Sukhomlynskyi National University, 2019. 95 p.